

Telegraful este Duminec'a si Joi'n, la fie-care
dône septemani cu adausu Foisiorii — Prenu-
meratiunea se face in Sibiul la expeditur'a foiei, pre
afara la s. r. poste cu bani gat'a prin scrisori fran-
cate, adreseate câtra expeditura. Pretiulu prenumera-
tiunei pentru Sibiul este pre anu 7 fl. v. a.
iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

trocealealte pârti ale Transilvaniei st pentru pro-
vinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. în ra pe
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tier
streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru întâi'a ôra
cu 7 cr. sirulu, pentru a dôu'a ôra cu 5 1/2 cr.
si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Brosiura politica.

„L'état roumain et la paix de l'orient. Neutralisation de la Roumanie. Par Frédéric Damé. Bucarest 1877“.

Brosiur'a acést'a este dedicata „domnului si ilustrului concetatienu Ed. Labolaye senatoru si profesoru la colége de France“.

Dupa o scurta introductiune incepe cu genes'a Europei moderne, continua cu venirea turciloru in Europ'a, staturile române dela Dunare, politic'a lui Mircea celu mare, Stefanu celu mare, Michaiu Vitezulu, confederatiunea crestina carpatina, reinvierea staturiloru române, tractatul de Parisu si Romani'a, pacificatiunea orientului si termina cu unu resumat.

Autorulu incepe genes'a Europei cu caderea imperiului romanu in secululu alu V, cându in loculu imensei dominatiuni a „populului rege“ au ramas dupa potopulu barbariloru, ruine, numite regaturi. Numai imperiulu din orientu, concentrandu cele din urma puteri de vietia ale imperiului romanu, a ramas in mijloculu caderii celei infioratôre a trecutului.

Acestu imperiu fu slabitu de cruciade de populatiunile slave si române si in fine nimicitu de musulmani.

In partea a trei'a, dice autorulu brosiurei, ca dupa o tacere de 10 seculi, la apropierea invasiunei musulmane, coloni'a lui Traianu dela Dunare pare a-si aduce aminte ca n'a existatu in cugetulu fundatorului ei pentru alta, decâtu pentru apararea strimtoriloru Carpatiloru. In acela'si tempu statuletiile cele mici disparu si se radica dôue mari pre rip'a stânga a Dunarei, intemeiate de duci resbelicosi din Fagarasiu si Marmarosiu. In fati'a pericolului celui mare Ungari'a si Poloni'a au recunoscutu necesitatea imperativa a acestoru staturi de resistentia „create sub impressiunea eveneminteloru.“ Dar' cu tôte aceste si Ungari'a si Poloni'a cautâ a-si subordina aceste staturi si in chipulu acest'a a le slabit si a se slabit in profitulu musulmaniloru. Români pre malulu Dunarei acopereau pre Poloni'a si Ungari'a. Ei din secululu XV pâna in secululu XVI ocupa in istoria unu locu deosebitu, ce altu poporu nu-lu puté ocupâ fara de a periclitâ restulu Europei; ei representa ide'a de resistentia, carea au presidatu la creatiunea staturiloru lor si mai tardiu la creatiunea constitutiunei lor; ide'a loru dominantâ a fostu totu-déun'a de a conservâ, nici cându de a cuceri.

In epoc'a cându se organisau staturile române pe rip'a stânga a Dunarei, otomanii se consolidau totu mai bine pe rip'a drépta a Dunarei, dându ocolu Constantinopolei. Pe atunci in Munteni'a guvernâ Mircea celu mare unu domnu betrânu si intieptu. In demanetec in politica, capitânu norocosu, patriotu ferbinte, cu nume mare, cum fu Mircea, si istori'a totusi a trecutulu preste densulu, pe cându ea face amintire de câti principiculi nemtiesci si tirani italieni. Mircea cunoscea dispusetiunea staturiloru ce 'lu incungiurau. Vedeâ ca Ungari'a lu tratéza de vasalu si Poloni'a se intitulâ bucuosulu cu titulu de suzerana a Moldaviei. Scieâ dara ce are sa ascepte dela amiciti'a principiloru acestoru tieri. Elu si facû dara socotéla cu aceste si cu starea Europei de atunci. Franci'a erâ incurcata in res-

bele civile sub unu rege smintitu; Angli'a suferea sub unu domnitoru minorénu de turburâri interne; Germani'a erâ dessirata prin multe resbele interne; Veneti'a in lupta cu Florenti'a si Genu'a; Neapolea in anarchia; papatulul abiâ restabilitu, neputinciosu in afara si fâra de influentia chiaru si asupr'a Italiei. Spre média-di, Mircea vedeâ unu imperiu grecu ruinatu, regatul româno-bulgaru distrusu, Serbi'a batuta. Si, pe lângâ tôte ambitiunile, rivalitâtile, slabiciunile si neputintiele aceste, vedé cum invasiunea musulmana cresceâ dincolo de Dunare pe fia-care di.

Domnulu românulu n'a hesitatu, elu s'a dusu de dreptulu la celu mai tare, s'a inchinatu inaintea lui si a cerutu ajutoriu si protectiune.

Bajazet erâ in culmea gloriei sele. Elu a cugetatu ca imperiulu seu care se nasceâ atunci, are interesu de a avé unu statulu amicu la fruntaria despre média nôpte si asiâ a incheiatu tractatul cu Mircea, in urm'a cârui Munteni'a a ramasu tiéra independenta, avendu numai, pentru ajutoriulu si protectiunea sultanului, sa dea unu daru (pesciesiu) anualu. Déca ambitiunea nu orbea pre Ungari'a si pre Poloni'a ele aru fi apretiatu avantajulu acestei neutralitâti, ce oprea pre turci la Dunare; ele inse nu vediura intrens'a decâtu obstaculu de a se estinde pâna la marea négra. Istori'a, inca ôrba, nu vede in faptulu acest'a decâtu o cadere. Istori'a a mersu mai departe. Ea a acusat pre Mircea de tradatoriu alu causei crestine.

Cându Sigismundu a intrunitu din tôte unghiurile Europei o armata crestina spre a combate pre musulmani, domnulu românulu a promis u concursulu seu. Autorulu brosiurei, cu istoriculu Hammer in mâna, arata ca armat'a lui Sigismundu erâ nedisciplinata si rôsa de cangren'a insubordinatiunei. Mircea le sciâ aceste tôte si de aceea n'a facutu causa comuna cu amicii sei inimici, cu crestini despre cari erâ dinainte convinsu ca nu potu resiste puterei celei vigurôse turcesci, ci a cautatu de sigurantia tieriei ce domniâ. (Va urmâ).

In 19 Martiu s'a incheiatu sesiunea a dôu'a dietala ung. si s'a inceputu sesiunea a trei'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei representative dela 14 Martie n. ministrulu presiedinte a respunsu unu siru de interpelatiuni. Relevâmu aici numai pre cele mai insemnate.

La interpelatiunea lui Helfy relativu la pactulu cu banc'a Tisza respunde, ca in privinti'a acést'a va decide parlamentulu, cându se voru presentâ proiectele de legi.

Interpelatorulu Helfy replica intre altele: Cris'a din lun'a lui Februaru, dupa desfasiurarea ministrului pres., nu a fostu o crisa ministeriale ci o crisa de constitutiune, câci ministrulu pres. a disu, ca monarchulu nu a potutu concede aceea ce coresponde mai bine intereselor tieriei. Declaratiunea acést'a însemnâ o intrerupere a constitutiunei Ungariei si, decâtu impartasirea lui Tisza e esacta, noi nu avemu constitutiune.

Ministrulu pres. protesta, ca aru

fi disu ca s'a facutu din partea Dominitorului ce-va ce nu s'aru puté numi corectulu dupa cele mai stricte notiuni ale constitutiunismului.

La interpelatiunea lui Madarász, relativa la studentii ce au dusu lui Abdul Kerim pasi'a sabi'a de onôre, respunde Tisza, ca nu s'a impededatu nici intr'unu modulu primirea studentiloru ce s'aru reintorsu din Constantinopole. Prelânga acést'a guvernulu a facutu dispositiuni in interesulu juniloru pre cale indirecta recercandu de o parte pre guvernulu austriacu sa preintempine o maltratare a tenețiloru in Triest, iér' de alta parte intrevenindu prin ministeriulu de esterne prelânga guvernulu Romaniei, câ tenețiloru, decâtu s'aru reintôrce pre acolo, sa nu fia atacati in Bucuresci. (Aplause).

La interpelatiunea lui Dr. Polit ce o publicaramu in numerulu trecutulu in totu cuprinsulu seu, s'a datu din partea guvernului urmatoriulu respunsu:

Ministrulu pres. Tisza: Onorata Casa! Ungari'a nu are temeiu sa fia deprimata, câci s'a dobanditu aceea ce ea doriâ câ sa se conserve adeca pacea si sa nu se intemple nimicu ce aru fi contr'a intereselor Austro-Ungariei. Pâna acum nu s'a intemplat asemenea lucru.

Domnulu deputatu a vorbitu multe despre aceea, ca politic'a inaugurata de ministrulu de esterne a fostu favorabila intereselor Russiei; a vorbitu si de evenemintele ce se desvoltasera, dar' a uitatu, ca not'a din 30 Decembre 1875 ce o a redactatu contele Andrassy tractâ numai despre reformele ce erau sa se introduca in interesulu crestineloru si de nimic'a mai multu, a uitatu inca, ca acést'a nota precum si stabilirile din Constantinopole potu sa fia initiate de un'a séu de trei puteri, ca intr'aceea pacea garantata dela Parisu e oper'a comuna a tuturor puteriloru europene, dreptu aceea ea nu pôte fi infatisiata câ opera separata a celoru trei puteri.

Insusi dlu deputatu, dicendu ca memorandulu dela Berlinu fu lasatu indata ce Angli'a nu aderâ la densulu, a produsu prin acést'a o dovéda tare despre aceea, ca intentiunea oficiului nostru de esterne erâ, de a conclucra de acordulu cu cele-lalte puteri.

Deci pâna acum scopulu a fostu numai conclucrarea comuna, unanima si de acordulu a tuturor puteriloru europene si de aceea nu se pôte dice, ca o politica, care de o parte lucrâ pentru unanimitate intre tôte puterile europene, iéra de alta parte pentru a se ameliorâ sôrtea poporatiunei crestine din Turci'a, e unilaterale si urmarita in interesulu ori si cârei puteri.

Dlu deputatu a mai amintitu inca in discursulu seu demonstratiunile ce se facura in interesulu Turciei si ca guvernulu a statu passivulu. Cumca guvernulu aru fi aretatu pentru aceste demonstratiuni — mai multu decâtu erâ indatoratu — ôre-care prevenire mare si simpathiâ (Aprobare si ilaritate in stâng'a estrema), despre acést'a s'a incredintiatu dlu deputatu prin sirulu de interpelatiuni, petitiumi si atacuri, la cari guvernulu erâ espusu din caus'a acestor'a. (Aplause).

In legatura cu aceste voiu sa trecu indata la punctulu alu doilea din interpelatiunea dlui deputatu, unde acést'a dice ca demonstratiunile turcofile de o parte au compromis politic'a Austro-Ungariei in cestiunea orientale, iér' de alta parte au vate-

matu sentiementele natiunale ale slaviloru din Ungari'a.

La aceste trebuie sa respundu in prim'a linia, ca demonstratiuni din partea particulariloru intr'un'a séu alt'a directiune, nu potu nici se periclitaze nici se compromita politic'a monarchiei austro-ungare. (Aplause vii). Din contra guvernulu, — fiinduca nu traimu intr'unu statulu dupa fantasi'a dlui deputatu, dara la totu casulu i tr'unu statulu liberu, — nu pôte pune piedeci, cându o parte din cetatenii statului dà espressiune pareriloru sale intre marginile legeri; nu pôte câtâ vreme demonstratiunile se misca intre marginele legeri. Iér' pentru aceste guvernulu si politic'a esterna nu se potu face responsabile, câci in staturi organizate politic'a esterna o face in prim'a linia guvernulu si in unu stadiu anumitu legislativ'a, dara nu demonstratiunea tenerimei dela universitate.

Este adeveratu, ca demonstratiunile au fostu infatisiate in foile esterne si la noi astfelu câ si cându ele aru probâ lips'a de ori-ce sentiulu la ras'a magiara pentru locuitorii crestini din Turci'a. Si eu a-si fi doritu câ cei ce au inscenatu demonstratiunile se fi cugetatu la acést'a eventualitate. De alta parte trebuie sa declaru resolutu, ca, nu exista motivu pentru a se vatemâ poporatiunea slava a tieriei prin aceste demonstratiuni, câci eu sum convinsu, ca in Ungari'a nu exista unu turcofilu ce aru dorî apesarea raielorlu in locu de ameliorarea sortieru. Déca acést'a totusi se intielege asiâ, caus'a la acést'a e de a se cautâ la acei'a, cari — eu nu sciu pentru ce — intatisiéza lucrulu astfelu. (Aplause).

Câtu pentru punctulu întâiu din interpelatiune, decâtu Austro-Ungari'a tiene stensulu la politic'a urmata pâna acum in cestiunea orientale, respundu, ca ministeriulu de esterne — si aici guvernulu ungurescu e de acordulu cu densulu — tiene tare la principiile ce le a urmatu pâna acum, adeca, tiene de a sea chiamare, a conservâ pacea, a ameliorâ, câtu se pôte sôrtea crestineloru din Turci'a, si a se ingrigi câ interesele monarchiei austro-ungare sa remana scutite intre ori si ce impregiurâri si fatia cu ori si cine. (Aplause prelungite).

Respunsulu deputatului Polit.

Dr. Mich. Polit: O fôia opositiunale face la interpelatiunea mea observarea, ca acést'a interpelatiune a fostu de mare valôre pentru guvernulu lui Tisza ce devenise dejâ nepopularu. Eu amu fostu dejâ adeseori in positiunea de a promovâ pre dlu ministru presidentu la acésta popularitate eftina. (Ilaritate). Dar' e fôrte semnificativu lucru pentru parlamentulu ungurescu, ca unu guvernulu, fia bunu séu reu, primisce unu absolutoriu pentru tôte, numai decâtu procede fôrte aspru contr'a deputatiloru natiunalitâtiloru. (Contradicere).

Câtu pentru respunsulu la interpelatiune însasi, eu nici nu amu asteptatu unu respunsu detaiatu si esauriatoriu intr'o cestiune de atât'a insemnatate cum e cea orientale. Dar' vréu sa marturisescu ca iau cu multamire spre sciintia acea parte a respunsului ce dice ca Austro-Ungari'a tiene stensulu la principiile aliantiei celoru trei imperati. Si acést'a din causa ca ori-ce alta politica deviatôre in cestiunea orientale o tienu fôrte periculôsâ pentru patri'a nôstra.

Dlu ministru presidentu a disu ca nu a pututu face nimic'a contra demonstratiunii turcofile, pentru ca ea nu cuprindea in sine nimic'a ilegalu. Eu amu amintitu dejá in interpelatiunea mea ce felu de caracteru a avutu demonstratiunea acést'a. Ea a mai avutu in sa o parte fórte curiósá. Guvernulu turcescu din Constantinopole a luat lucreu fórte seriosu, asiá dicendu in modu oficialu. (Strigári: Acést'a e tréb'a lui!). Unu pasi'a a mersu pâna a se informá despre forti'a armatei honvediesci si despre regimentele unguresci din armat'a comuna. (Nelinisce.) Conducatoriulu deputatiunei unguresci a disu chiaru cátra marele veziru Mithad-pasí'a, ca nu póte fi nici unu ordinu, nici o putere care sa retiena pe magiari de a alergá turciloru intr'ajutoriu, cându Russi'a aru atacá pe Turci'a. (Strigári sgomotóse si indelungate: Asiá e bine!) Admitu ca acést'a póte fi parerea unoru particulari, ba a unui poporu intregu, dara erá datoriti'a guvernului ungurescu cá densulu — cáta vreme erá de acordu cu politic'a orientala a Austro-Ungariei — sa reflecteze parerea eronata a guvernului turcescu, pentru a dá demonstratiunei unu dementi. (Contradicere).

Domnulu ministru presid. afirma, ca nationalitátele nemagiare de limb'a slava nu aru fi vatamate in simtintele loru natiunale. Potu sa asigururu pe dlu ministru presid. despre contrariulu si s'aru fi facutu de demonstratiuni, déca nu se facea esperinti'a ca cátu de multu li place ómeniloru in ungari'a a face din órecari simpathii pe locu inalta tradare, turburare de linisce publica, si déca nu erau ingrigiati, ca voru impopulá edificiuulu criminalu din Bud'a la „Fortun'a“ mai tare cu captivi politici.

La replici'a lui Dr. Polit declara ministrulu presidentu, ca ministeriulu de esterne a insciintiatu deregatoriile turcesci concerninti, ca junii magiari nu au missiune oficiale. Ce au vorbitu junii cu marele veziru si cu pasii, elu nu scie. Déca Dr. Polit are sa critice ce-va din procederea guvernului din Constantinopole, mérga acolo si interpeleze.

Dr. Polit observa iérasii: Cuvintele ce togm'a le pronuncá dlu ministru presidentu dovedescu togm'a aceea ce amu disu, ca dlu ministru presid. 'si póte castigá fórte eftinu o popularitate. Cátu pentru deputatiunea dela Constantinopole, eu nu amu disu ca ea a fostu acolo in missiune oficiale, ci ca guvernulu turcescu a luat lucreu cam in modu oficialu si déca unu guvern strainu se afla in asemenea eróre, guvernulu acelei tieri, la care se referesce acést'a eróre, e indatoratu a rectificá asemenea eróre.

Respunsulu ministrului pres. se iá spre sciintia.

„Press'a“ dela reparatiunea sea s'a declaratu ca este organulu centrului, intre partid'a conservátore si asiá numita rosia. „Timpulu“ de alta parte arata ca numirile partidelor din Romani'a nu se potu adoptá dupa cum se afla acele in alte tieri si staturi, ci ele trebuie sa corespunda adeverului in realitate. Fiinduca se in templu cá si la noi cându e vorb'a de vre-o lupta constituitionala, de se folosescu de unii séu altii numiri improprii reproducemu de proba din unu ciclu de articuli publicati in „Timpulu“ sub titlulu „Ghicitori parlamentare, Drépt'a, stâng'a, centru“ unulu pentru cá sa véda si publiculu nostru cum se tratéza lucrurile de astfelu de materia.

Eata unu articulu din cele amintite:

Avemu o datorie de implinitu cátra amicii nostri dela „Press'a“, si cerem scuze atátu loru cátu si publiculu ca amu intardiatu a respunde articulu publicatu in numerulu din

9 Februarie, prin care „Press'a“ combate pe celu publicatu de noi in „Timpulu“ din 1 Februarie.

De si regretámú intardierea, amu avutu in sa o fericita compensatiune, cáci „Press'a“ a pututu prin unu alu doilea articulu publicatu in numerulu seu din 16 Februarie sa-si desvólte si mai bine ide'a si sa-si completeze gândirea.

Incepemu dar' replici'a nóstra astadi, si acést'a o facemu nu pentru placerea de a contradice pe amicii nostri, ci cá sa ne indemnámú unii pre altii de a nu alunecá in teorii si a ne amagí de aparentie nu numai nefolosítore, dar' inca vatematóre.

Noi amu disu si sustienemu ca nu intielegemu clasificarea partidelor la noi, asiá precum o face „Press'a“ in drépt'a, stâng'a, centru; ca acésta divisiune o gasimu in Franci'a numai; si in positiunea nóstra politica, in traditiunile nóstre istorice, nimicu nu autorisá o asemenea divisiune; ca unu partidu centru la noi nu corespunde la nici o realitate, la nici o necesitate actuala.

„Cuventulu „centru“ adoptatu in Franci'a dela care ne imprumátumu spre a-lu naturalisá, este unu cuventu de positiune, de *siedere* in incinti'a adunárei.

„Eata ce ne dice in adeveru unu publicistu francesu d. Charles Du Rozoir: „Numimu astfelu partea unei „adunári care siede in midiloculu salei, „on appelle ainsi la partie d'une assemblée qui siege au milieu de la salle. Si ne spune apoi ca sub restauratiune, in acésta parte a adunárei se grupase deputatii care doreau aliant'a regalitátei burboniloru cu regimulu reprezentativu, cu Chart'a; in stâng'a republicanii si imperialistii, inimicii burboniloru; in drépt'a legitimistii cari tieneau cu traditiunile monarchice vechi si aveau de politica reactiunea constanta contra institutiuniloru noue. Acést'a este caracteristic'a partidelor care s'au clasificatu prin loculu lor de *siedere* in sala adunárei.“

„Intrebámú acum pe onorabili nostri contradictori, cari ne spunu ca in *siedinti'a* din 17 Novembre 1875 unu deputatu aru fi vorbitu de jun'a drépt'a de betrán'a drépt'a de centru, vediu-au acésta clasificare impartita pe jetiurile adunárii, si gasescu dumméloru vre-o analogie intre grupurile nóstre parlamentare cu grupurile parlamentare din Franci'a care sa justifice clasificarea? Pentru noi in Romani'a o drépt'a o stanga si unu centru nu póte fi, pentru ca n'au cuventu de a fi. Noi considerámú acésta divisiune, cá unu diletantismu literar séu parlamentaru de voiti, care va incurcá mintea celoru mai multi, si va serví numai a produce confusiune in rendurile conservatoriloru.

„Cá sa justifice in sa clasificarea sea si mai cu séma cá sa legitimeze numirea de partidu centru ce si a luat, „Press'a“ ne intréba, déca credemu ca la noi nu suntu partide politice, si, „déca toti suntemu adoratori sinceri ai constitutiunei, cum „mai póte fi vorb'a in casulu acést'a „de drépt'a si stâng'a. Desfiintiati, „esclama apoi „Press'a“, si acésta „deosebire, contopiti intr'o singura „nuantia pe primulu ministru de astadi „cu siefulu cabinetulu din Martie 1871, „cáci si unulu si altulu ve afirma ca „suntu credinciosi tronului si constitutiunei.“

„Inteligentulu nostru contradictoru sa ne permita a-i spune ca deplaséza cestiunea si ne atribue opiniuni pe care nu le-amu avutu si nu le avem. Mai intáiu nu este unu argumentu plausibilu a ne dice ca, de óre ce nu admitemu legitimitatea unui partidu centru, fusionámú prin acést'a dóne politice opuse.

„Noi n'amu pretinsu ca nu suntu partide la noi, nici amu avutu stráni'a

pretentiune de a identificá pe d. Bratianu cu d. Lascaru Catargi, cu atátu mai putienu cu cátu putemu dice ca in realitate d. Catargiu n'a fostu unu omu politicu, cá capu de partidu cáru'a sa ne fie infeodatu, ci unu omu de influentia, de o influentia insemnata in Moldov'a; partidulu conservatoru l'a spriginitu in guvernulu seu cá sa destrucabéscá ordinea atátu de reu s'runcinatá in societate. D. Ioanu Bratianu este capu de partidu, d. L. Catargiu a fostu organu.

„Convictiunea profunda si temerea ca divisiunea politica ce voiesce sa continue „Press'a“ in partidulu conservatoriu prin clasificarea artificiala de grupe luându pentru grupulu seu numirea anodina de centru, ne-a facutu sa protestámú: si articulu din urma alu „Pressei“ din 16 Februarie, ne confirma si mai multu in temerile nóstre.

„Ce insemnéza in adeveru apostrof'a superba ce ne adreséza autorulu articulu cându, afirmáandu ca burgesi'a esista la noi si ca centrulu este reprezentantulu burgesiei, ne dice „adi burgesi'a este considerata cá „partea cea mai luminata a natiunei; „ei este datu in mare parte „drecatiunea afaceriloru publice; si dar' „noi reprezentámú progresulu, cáci noi „amu dobenditu ce nu aveamu alta „data. Dumnévóstra a-ti perduu din „influentia trecuta, nu puteti prin „urmare pretinde ca a-ti mersu in „inte; astadi vi s'au marginitu drepturile ce avéti alta-data.“ Unu asemenea limbagiu provocatoriu, si cu totul nejustificatu, este imprudentu, nepotrivitu cu pretentiunea afisiata de centru — déca centru este — ca elu este unu partidu de conciliatiune; dar' — sa ne permita a o spune francamente — nepotrivitu si cu tali'a politica a unui centru. Cáci amu putea sa intrebámú pe acésta burgesie sumétia care ne spune ca a dobenditu ce nu avé alta-data: care ii suntu traditiunile ei de lupta prin care a dobenditu contra aristocratiei nóstre privilegiate drepturile politice de care ne bucurámú astadi?

„Noi ne bucurámú si suntemu mándri a vedé cá in societatea nóstra simtiulu de demnitate de omu a inceputu a luá o desvoltare seriósá, ca acestu simtiu a impinsu natiunea nóstra pe o cale de progresu cá sa ne apropiemu de nivelulu de civilizatiune européna, si ca nóu'a generatiune romána cultiva tóte artele, sciintiele si industriile. Respectámú si iubimu pe manufacturari, pe industriali, pe barbati cari se distingu prin labórea si travaliulu lor, ingineri, artisti etc., de care ne vorbesce contradictorele nostru si pe care ni-i represinta cá elemente de burgesie.

„Dar' de cându aceste elemente au inceputu a se infatisá in tíera la noi cá elemente de civilizatiune nationala? Pána eri tóte aceste profesii cele mai liberale si cele mai nobile se exercitau de straini. Toti ómenii de óre-care versta o sciu. Prin umare cei de astadi burgesi románi — déca se pretinde ca esista o burgesie cá clasa distincta, — nu suntu in dreptu a vorbí de boeri cá de o clasa privilegiata, cá de o clasa invinsa caduata, si sa-i reprosieze privilegii ei de odinióra, pentru cuventulu fórte simplu ca burgesi'a de astadi romána n'a esistatu in tíera la noi, si n'a avutu onóra sa se lupte contra boeriloru privilegiati, cá sa le smulga si dobândéscá drepturi ce n'avea. Boeri'a erá o clasa guvernanta, care avé clientii ei, se recrutá din acesti clienti prin favórea domnéscá, si formá o aristocratie administrativa precum amu mai dis'o. De aci incolo erá clas'a tieraniloru, si nici o alta clasa de románi intermediara.

„Dar' s'a intemplatú cá din acésta clasa de boeri sa se mentina in regiunea politica vr'o câte-va familii, pe cându cele mai multe au scapatatu

si au conservatu sub numire de boer-nasi de nému, de paharnici, mazilu, etc., unu suveniru de originea lor; este óre acést'a unu cuventu, este óre de o buna politica sa vina o nóua clasa de ómeni, numiti burgesi, sa le tagaduiéscá dreptulu de vietia politica cu strigatulu de vae victis?

„Sa ne permita contradictorele nostru dela „Press'a“ sa-i spunemu ca partidulu politicu carele se pune pe unu asemenea terimu, cátu de centru va fi, dovedesce o mare ingratiitudine, o lipsa de tactu politicu si putienu patriotismu, cu totu amalgamulu cualificativu de conservatoru-liberalu-democratu cu care se impánéza.

„Dicemu ca este o mare ingratiitudine de a vorbí cu irreverenti'a ce intrebuintiéza de boeri, pentru ca boeri au luptatu cá sa conserve nationalitatea romána; ei au comunicatu drepturile lor politice si la celelalte clase ale societátei. In tóte miscárele nationale vedemu figuráandu pe boeri. Cămpinenii, Golescii, Cretiulescii, Ghiculesci, Vacaresci, Sturzesi, Raleti, Cogalniceni si altii au fostu promotorii reformelor, in timpii nostri, toti boerii, fára sa mai vorbim de cei din vechime cá Basarabi, Buzesti, Calomfiresti etc.

„Uitati-ve preste Carpati dincolo in Transilvani'a. De ce natiunea romána de acolo se svercolesce in neputintia spre a-si consacrá drepturile ei de nationalitate, politice. Pentru simplu cuventu ca tóte traditiunile politice nationale suntu concentrate in familiile cucerítore ungure, iér' románi n'au mai nici o familie nobila care se represinta traditiuni nationale románesci, cá sa se póta luptá cu avantagiulu contra unei situatiuni politice pe care suntu stapáni numai ungurii.

Este iérasii putienu tactu politicu cá ómeni cari se dicu conservatori, sa trateze cá pe nisce invinsi, cari viséza privilegii, pe nisce compioni de lupta care le-a intinsu totu déun'a o mána amicala in tóte impregiurárele grele pentru tíera, fára reserva si fára sa pretinda drepturi exclusive pentru densii.

Este in fine putienu patrioticu a voi sa stergemu din inimele generatiuniloru noue, respectulu, veneratiunea si stim'a cátra familiile de boeri, pentru ca numele lor nu este numai o proprietate de familia, ci este o proprietate a tieri, o proprietate nationala; si o natiune care sub inspiratiunea unoru sentimente de ura passionata, calomniaza si despretiuesce o clasa de ómeni de care se léga istoria tieri, se despretiuesce si se calomniaza pre sine. Déca amu eliminá din istori'a tieri numele familielor de boeri, si ne-amu marginí numai la traditiunile burgesiei nóstre, bagajulu istoricu aru fi fórte slabu si putienu stralucitoriu. Nu trebuie cá invidi'a democratica, sa ne orbéscá pána a cionti istori'a tieri. O natiune cá si o familie trebuie sa-si consacre dreptulu ei de esistentia politica prin titluri de nobletia. Déca noi n'amu fi avutu sa producemu Europei tratatele nóstre cu Sultanii Turciei, care suntu unu titlu de nobletia nationala, n'amu fi dobenditu nici simpatia Europei nici drepturile ce ne-a concedatu. N'amu fi avutu nici avantagiulu de a vorbí astadi de drépt'a de stâng'a de centru, nici de a ne certá pentru acésta clasificare.

„Pentru astadi ne oprimu aci si vomu continuá in numerulu viitoriu. Trebuie sa ne lamurimu, sa ne spunemu curatu si limpedu, fára artificii de limbagiu, fára pretestu de democratie, ce voimu. Voimu guvernulu legiloru séu guvernulu ómeniloru? Acést'a este intrebarea care amu pus'o dejá dela primulu nostru articulu, si in care vomu insistá fára echivocuri.

Comitetulu administrativu alu comitatului Sabiiului.

In 12 l. c. comitetulu administrativu alu comitatului Sabiiului a tîenutu siedintî'a sea ordinara lunara. Dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute se pune la ordine raportulu vice-comitelui despre activitatea oficiului comitatensu in restempulu dela siedintî'a din urma, pâna la cea de fatia. Absentandu vice-comitele din caus'a bólei, raportulu se cetesce de secretariu. Prin acestu raportu se constata cursulu regulatu si neimpedecatu alu functiunei oficiului comitatensu, precum si bun'a ordine ce s'a observatu la scontrare in cass'a comitatului. Starea sanitara in comitatu a fostu in generalu multiamitóre, de asemenea si sigurantî'a personala si a averei. In comunele Cisnadié, Cisnadióra, Jin'a s'au intemplatu unele pagube in urm'a focului cari se voru puté repará mai usoru, fiindu majoritatea celoru pagubiti asecurata. Starea drumurilor comitatului, precum nici nu se póte asteptá in astfelu de tempu, nu este tocmai imbucuratóre. Unu punctu interesantu alu acestui raportu privesce actele fostului oficiu scaunulu din Nocrichiu. Dupa desfiintierea acestui oficiu, actele s'au trimisu la judecatori'a de aici, carea inse nu a voitú sa le priméscá; judecatori'a cercuala din Nocrichiu, de asemenea si pretorulu actualu de acolo, inca nu voiescu a primí acele acte; vice-comitele se vedú deci necesitatu a inchiriá cu 20 fl. pre anu unu localu in Sabiiu pentru conservarea celoru acte pâna la o dispositiune ulterióra. Comitétulu administrativu indruméza pre v.-comite a se adresá in privintî'a acestui punctu cu unu raportu la forulu competentu, adeca la adunarea generala comitatensu.

Urmédia raportulu fiscalulu comitatensu despre averea comitatului si a comuneloru, supusa supravegherei sele. Raportulu specifica deosebitele párti din care se compune averea comitatensu si anumitu arata ca in averea comitatului au trecut averile fosteloru scaune Sabiiu, Mercurea, Nocrichiu, apoi fondurile cercuale ale spitaleloru din cercurile Sabiiu, Nocrichiu, Mercurea, fondurile de pensiiune ale cercuriloru Nocrichiu, Mercurea si fondulu invalidiloru din cerculu din urma. Dela fondurile cercului Mercurei inca nu a primitu documentele datorasiloru.

Cu privire la averea comuneloru fiscalulu aduce la cunoscutia ca, a purtatu de grige pentru asigurarea potrivita a averei comunale imprumutata la privati, precum si pentru introducerea pretensiuniloru comuneloru in nóuele cárti funduare si in sferitu pentru depunerea tacselor de cautiune din partea arendasiloru de proprietáti comunale. Din raporturile cerute si primite dela 60 comune, se vede ca in 37 comune afacerile banesci suntu in buna ordine. Cautiuni de cátra arendatoriu de averi comunale s'a solvitú numai in 20 comune, cealalte comune au escusatu lips'a cautiuniloru cu impregiurarea ca, arendatoriu lorú fiindu ómeni avuti, cari solvescu competintiele pe patrariu de anu inainte, nu arú fi aflatu de lipsa a cere cautiune dela densi. Acestu comune fiscalulu a demandatu a incasá fára amanare facsele de cautiune dela arendatori. Se raportéza mai departe despre buna ordine, in care se afla afacerile caseloru orfanale. Acestu raportu alu fiscalulu se ia spre placuta sciintia.

Din raportulu presidentului sedriei orfanale se vede ca afacerile orfanale ale fostulu scaunu alu Mercurei din lipsa de personalu nu suntu inca regulate. Se ia spre sciintia.

Din raportulu inspectorulu de dare resulta ca, din tacsese de dare ale quartalului acestu'a si din restantiele cari la olalta facu 237,077 fl. 10 cr., s'au incassatu numai 53,792 fl.

36 cr., remanendu 65.98% in restantie. Restantiele suntu impartite pe diferitele comune c'am in urmatoriu modu: Sibiiu 53%, Sebesiu 85%, in pretur'a Cisnadié 45%, in a Resinariloru 52%, in a Cristianului 52%, in a Vurperulu 67%, in a Mercurei 76%, in a Sebesulu 84%, in a Nocrichulu 88%. In unele comune nu s'a incasatu nimicu, nici din restantie nici din tacsese nóue. In urma aducendu inspectorulu la cunoscutia ca, pretorii si primarii nu au corespunsu intru tóte conclusulu resp. alu comitetulu administrativu, cere dela comitetu indemnitatea de a numi in siedintî'a prócsima cu numele pre ampioiatii renitenti, déca pâna atunci nu se voru indreptá lucrurile. Partea intáiu a raportulu se ia spre sciintia, asup'r'a celei din urma s'a incinsu o desbateré mai lunga care s'a curmatu, retragendu-si inspectorulu partea din urma a propunerei sale.

Inspectorulu scolariu raportéza despre starea gradiniloru scolare si a scóleloru de pomi din comitatu. 83 din cele 88 comune ale comitatului au scóle de pomi; 62 din acele scóle suntu ingradite, 21 nu suntu ingradite, 60 cultivate, 23 necultivate. Din aceste scóle de pomi un'a este a statulu, 3 se tienu de scólele confessionale rom. cathol., 39 de cele luterane, 34 de cele gr. orient., 9 de cele gr. cath., 1 de cea reformata, 4 de ale scóleloru granitiaresci. Fiindu in comitatu 148 scóle 62 séu 42% suntu lipsite de scóle de pomi. Numerulu pomiloru in aceste gradini au fostu 10,556, padureti 2448 oltoiti.

Gradini scolare suntu 66, dintre cari 31 se tienu de scólele luterane, 25 de cele gr. orient., 5 de cele granitiaresci, 2 de cele romano-cat., 4 de cele gr. cath. — 44 din gradinile scolare se folosescu esclusiv de invetiatori, 22 se folosescu pentru demonstratiuni practice.

Raportulu procurorulu despre starea temniteloru se ia spre sciintia.

Urméza o comunicatiune a directorulu posteloru si telegrafeloru, care privesce dispositiuni ce suntu a se face pentru cá sa nu se impedece servitiulu regulatu cu deosebire alu telegrafeloru. Spre acestu scopu se indruméza vice-comitele a reinprospetá organeloru subalterne ordinatiunile ministeriale resp. de mai nainte, si a veghiá pentru strict'a lorú observare, de óre-ce in mai multe casuri s'a observatu vatemári intentionate ale pariloru, sirmeloru si izolatoriloru dela telegrafe.

Cu aceste siedintî'a se incheie. □

Manifestulu de pace alu principelui Milanu.

Iubitulu meu poporu! Din proclamatiunea mea dela 18/30 Iunie an. tr., poporulu meu cúnosce motivele care ne-au silitu sa apucámu armele. Totu asemenea ei este cunoscutu pentru ce amú luptatu in comunitate cu Muntenegrulu. Astadi, cându sórtea popóreloru din orientu se afla in mâni mai puternice, me simtu fericitu de a incunoscintî'a pe scumpulu meu poporu, ca dupa ascultarea marei Scupschine nationale, incheiu pacea cu Pórt'a otomana.

Plenipotentiarii mei dimpreuna cu ministrulu imperatescu de esterne au subsemnatu la 17 Februarie protocolulu páciei, pe care din parte-mi l'amú ratificatu pe cale telegrafica. In relatiunile sale cu sublim'a Pórt'a, Serbi'a remâne cá inaintea resbelulu sub garantî'a mariloru puteri. Pâna la finitulu lunei (stilu vechiu, adeca pâna la 12 Martie), atátu trupele turcesci cátu si cele serbesci se voru retrage pe teritoriulu lorú.

Pentru crestini, cari pe tempulu resbelulu au gasitu unu refugiu in Serbi'a s'a precisatu o deplina amnestie, si suntu perspective sigure, ca

sórtea ce voru avé in patri'a lorú va fi mai buna.

Fratiloru! Cu diu'a de astadi incetéza in Serbi'a starea de resbelu, precum si mesurile extraordinare provocate printr'ens'a. Vre-o cáte-va legi remánu inca in vigóre pâna la trece-rea deseversita la o stare normala.

Intorcendu-ne la ocupatiunile de pace, sa ne aducemu aminte inainte de tóte de bravii nostri luptatori, cari au caditu pe cámpulu de batae. Numele lorú voru trái vecinicu in memoria poporulu recunoscatoriu. Sa ne aducemu aminte si de ranitii nostri, cari au devenitu neapti pentru ori-ce lucru. Este datorî'a nóstra patriotica de a le usirá esistentî'a. Sa nu uitámu nici pe concetatiunii nostri graniceri, cari au avutu sa suferé mai multu de evenemintele resbelulu. Va fi un'a dintre principalele stradiintie ale guvernulu meu, de a-i provedea cu cele trebuincióse, spre a le usirá dilele.

Dupa ce ne-amú implinitu datorî'a pentru patria si pentru fratii nostri pe cámpulu de bataie, sa ne silimú acum de a cástigá puteri nóue pentru progresulu nationalu in munca pacinica si in iubirea fratiésca.

Sa remanemu pururea recunoscatori fratiloru nostri rusi pentru ajutorulu ce ne-au datu pe tempulu resbelulu, precum si tuturoru celorlalte natiuni nobile, cari ne-au insotitu in gréu'a nóstra lupta cu scumpele lorú simpatii. Cu deosebire sa ne exprimámu recunoscintî'a fatia cu acele societáti si persóne nobile, care au datu o mâna de ajutoriu ranitoru si nefericitoru nostri.

Iér' fatia cu voi, scumpi frati, mi implinescu placut'a datorie de domnu, de a ve multiamí vóue tuturoru, pentru sacrificiile ce v'a impusu resbelulu, unii luptáandu pe cámpulu de bataie, altii facendu serviciu administrative, si iéra altii aducáandu sacrificiú materiale. Toti fára deosebire, a-ti datu necontentiu dovedi despre unu raru patriotismu!

Belgradu, 6 Martie 1877.

Milanu Obrenovići
principele Serbiei.

Correspondintia.

Clusiu 4 Martie.

Apropiandu-se diu'a intrunirei sinodulu archidiececanu credú ca fiacare dintre dd. deputati va incepe a se cugetá la cele bune si salutarie, ce arú dorí a le pune in lucrare pentru binele comunu eclesiasticu. Esperientiele anului trecutú au nascutu si in mine o idea de care nu m'amú potutu despartí in decursulu unui lungu anu si care si astadi in presér'a sinodulu e tocmai asiá de viua cá in sér'a cându ni luaramú adio dela fratii nostri sabinieni dicendule: „Pacea mea lasu vóue!“ Noi porniramú cu gândurile, si gândurile nu se alinara!!

Ide'a ce me apasa de atát'a tempu afla genuin'a sea expresiune in aksiom'a evangheliei din duminec'a trecuta unde se dice ca: *acel'a care vrea sa urmeze idealulu luminei si dreptátiei, sa se lapede de sine si sa iee crucea — simbolulu moralei curate crestinesci.*

Si intru adeveru, déca a pretinsu vre-un'a epoca in viétî'a santei nóstre mame o pasire resoluta a fiiloru sei in sensulu de mai susu, apoi de siguru o pretinde acést'a astadi cându vitregitatea tempulu a ajunsu punctulu de culminatiune. Cui nu i sioptesce vocea neadormita ca *e a unspradicea óra spre a ne desceptá in consciintî'a nóstra* si spre a ne cugetá la sanarea raneloru sangerande, la stergerea lacrimeloru amare?

Pornindu din punctele aceste de vedere mi-amú impartasitu parerile si — dupa cum le numira ei — piele desiderii mai multoru amici pre cale privata. Statoriramú cu totii dimpreuna unele principii si distinserámú un'a directiune, despre care credemú

ca ne voru conduce spre mai bine. Totu-odata se exprimá si dorintî'a cá sa le insirámu acelea in un'a programa formalá de partiú si sa le aducemu la cunoscutia publica specialminte onoratoriu dd. condeputati.

Spre a corespunde acestei dorintie rogu pre onorat'a redactiune sa binevóiesca a dá locu in colónele „Tel. Rom.“ urmatorulu proiectu de programma, care lu voiu espune intr'un'a conferintia prealabile a deputatorulu sinodali aderinti insirateloru principii discussiunei publice spre definitiv'a statorire.

Alu onor. redact. stimatoriu

Ananie Trombitasiu,
deputat. cercul. XII.

Proiectu de programa

pentru „partidulu sinodalu“ alu sinodulu archid. gr. or. rom.

I. Pre bas'a santeloru canóne a bisericei orientali in genere si a prescripteloru statutulu nostru organicu in specie va sustiené, aperá si indepliní „partidulu sinodalu“ constitutiunea nóstra eclesiastica in tóte directiunile si in contr'a ori-cáru atacu, usurpaciune si renitentia.

II. Pre bas'a autonomiei si între marginile legiloru fundamentari tienu de normativu principiulu progresulu liberalu va starú la inflo-rirea si perfectiunarea institutiuniloru, la crearea si introducerea de norme corespundietóre spiritulu evulu in jurisdictiunea si administrarea eclesiastica.

III. Va pretinde si va supraveghíá strict'a tiene, indeplinire si respectare a legiloru canonice si statutare, a concluseru congresuali si sinodice.

IV. Va aperá drepturile legali a corporatiuniloru si a singuraticiloru in contr'a ori-cárei persecutiuni, asupririi si presiuni injuste si ilegali.

V. Va spriginí organele esecutive eclesiastice in activitatea lorú, pre cátu ele se voru tiené de prescriptele si între marginile legei si voru atintí prosperarea comuna a bisericei.

VI. Va delaturá pre cale legale si fára de consideratiuni colaterali totu ce a causatu pâna acum ori arú puté provocá in venitoriu stagnare si obstacule in viétî'a eclesiastica, ce a impedecatu si arú puté impedecá progresulu culturalu si morale in archidiececa.

VII. Preste totu va avé partidulu in tóte cestiunile subversante singuru si esclusivú numai interesulu si binele comunu eclesiasticu in vedere; va aderá cu sanctitate si rigóre la principiulu dreptátiei objective; va opugná si infrange pasiunile si ori-ce tendintie si aspiratiuni separatistice personali fára de tóta consideratiunea la persóne la positiunea si nessulu lorú.

VIII. In specie va pretinde si ingrigí partidulu cá pre terenulu ierarhichic administrativu sa se confereze oficiile numai celoru calificati in sensulu legiloru si dupa recerintiele evulu; sa se curme nepotismulu, patrocinarea speculativa si proselitismulu demoralisatoriu; va opugná si impedecá cumularea officeloru in un'a persóna, iér' pre de alta parte va conclurá la imbunatatirea stárei materiali si a esistintiei sociali a preotimei nóstre.

IX. Pre terenulu administrativu economicu va starú partidulu la un'a reforma generala a sistemulu de pâna acum. Va pretinde un'a controla stricta in tóte afacerile banesci; va ingrigí de unu modu de fructificare mai manosu a fonduriloru nóstre si nu va concede scaderea acestor'a.

X. Cu deosebita atentiune si sirguintia va ingrigí partidulu de caus'a scolara; va conclurá din tóte puterile si cu tóte medilócele legali si morali la infintiarea, dotarea si inzestrarea scóleloru populari confesiunali; va ingrigí de posibilitatea erudirei si de aplicarea de docenti calificati; de elaborarea si tiparirea de cárti bune

si eftine scolastice; va pretinde un'a supravegheare esacta si conscientioasa a invetiamentului publicu popularu din partea organelor competente confesionala; va sprigini toate organele eclesiastice in sustinerea si apararea principilui de autonomia garantatu prin legile politice ale tierii.

XI. Constituandu-se „partidulu sinodalu” pre bas'a principiloru insirate va statorii in prim'a conferintia unu regulamentu specialu pentru afacerile sele interente acceptandu principiu solidaritatii si sistem'a confesionalismului.

Colectiune

de materii, relative la matrimoniu si divortiu in biseric'a gr. or.

(Fine.)

XX.

Reproducu aici pe scurtu o hartia a Archiepp. si Metrop. Siagun'a adresata pe le 1869 la ministriulu din Vien'a, dupa cererea aceluia, ca opiniune in afacerea casatoriiloru si divortieloru suditoru statului nostru, fatia de judecatorie bis. gr. or. din alte tieri. Ansa au datu, ca metropolitulu serbescu din Belgradu au divortiatu pe nisce casatoriti suditi austriaci din Semlinu cari locuiau temporan la Belgradu.

Siagun'a dice, ca Metropolitulu din Belgradu nu a fostu competente dupa can. 2. alu sin. ecum. alu II-le in biseric'a nostra este principiul, ca nimenea nu se pote subtrage dela jurisdictiunea sea competente (aici a Carolvitului); deci sentintia consistoriului din Belgradu este nula, si actele aru fi a se predá consistoriului din Carolvitiu spre ulterior'a afacere. In generalu doresce Siagun'a a se regula aceastea referintie internatiionali, precum s'au regulatu cu alte state (Bavaria, Baden etc. buletinu imper. nr. 204 din 1853), pentru care casu aru fi deciditore urmatorele norme:

1. Cumca ori-ce casatoria incheiata in ori-ce parte a bisericii nostre ecumenice cu observarea tuturoru prescrielor bisericii nostre gr. or. se privesce de intréga biseric'a de valida pentruca in intréga biseric'a nostra esista unele si acelea norme, canone si carti de legi (pravila Pidalionu) si inca si normele speciali ce se afla despre matrimoniu in legi civile (asiá a Moldavei din 1817 si a Romaniei din 1818) se baseza pe legile generali bis. si prin urmare validitatea sacramentului e recunoscuta pretotindenea in biseric'a nostra; cându inse suditi austriaci incheia casatoria in strairatate, in deosebi in Turcia seu tierile crestine vasale, atunci se recere, afara de natur'a neschimbavera orientala, si implinirea conditiuniloru prescrie si legate de domiciliu bisericesci si politica, asiá d. e. strigarile in locul domiciliului partiloru, si licentia politica, unde este acést'a prescria din partea statului, altmintrea cea cununie aici s'aru privi de clandestina.

Deorece inse dupa unu cerculariu alu domendei supreme de armata din 23/9 1858 Nr. 8382. in Ardélu si Banatu nu se recere licentia politica militaria, ier' biseric'a de alta parte, pentru insemnatatea sacramentalu a matrimoniu, nu pote iertá darea licentiei bis., asiá aru fi a se indrumá consulatele dupa formu instructiunei din 2/12 857. Nr. 234 bul. imper. §. 12 si 13 ca in totu casulu de casatorie a suditoru austr. in aceluia de casatorie dela dregatori'a competente bis. (consistoriu), carea se va dá dupa prescrie bisericii nostre dimpreuna cu toate documentele trebuincioase, seu in casu de pedeci canonice si legali se

va denega, ier' in casu de licentia se va inmatricula casatori'a si la noi.

2. Pentru archidiecec'a Transilvaniei nu are valóre sistem'a consistorialu din 5 Apr. 1782, ci numai canonele bisericesci. Ier' conformu acestor'a, deca o casatoria incheiata legalmente la noi, din partea suditoru austr., cari locuescu temporan eu stabilu in tierile dunarene, s'aru desfintia din partea judecatoriei bis. din acelea tieri, in acestu casu, consistoriulu nostru, dupa recunoscere partiloru, nu aru pote recunoscere neconditionatu acea sentintia divortiala, ci aru face recunoscerea sea dependentu dela o noua esaminate si revisiune a procesulu divortialu, si numai acelu casu, cându s'aru afla, ca acelu procesu s'aru pertractatu si decisu intocmai conformu prescrielor canonice, s'aru dechiará acea sentintia de valida, ier' in casulu contrariu, precum si atunci, cându actele procesuali nu aru fi, s'aru indrumá partile a intentá din nou procesulu la forurile nostre competente.

3. Aru fi a se respectá reciprocitatea in atari cause si in intrulu bisericiloru.

Nu va fi fara interesu a sci si ceea ce au prescriu susu amintit'a instructiuse pentru consulate in privint'a matrimonieloru.

§. 12 alu acelei'a suna:

Cându unu suditu austr. voiesce a se casatori in Turcia, are a cere licentia dela consulatulu austr.; ier' va se licentia numai temporan acelu, ca cere licentia dela dregatori'a competentu din Austria. Consulatele au voia a se pune in contielegere cu respectiv'a jurisdictiune bis. din Austria.

§. 13. Casatori'a, nascerea si mortea are a se documentá prin atestate seu estrase matriculati a parochiului acelei comune, la care apartienu respectivii. Atari documente, date de cátra parochiia din Turcia seu tierile vasale se recunosc in Austria de autentice deca ele suntu legalisate de consulatulu respectivu. Notezu aici, ca estrasele matriculati, cari se dau in Austria de cátra parochiia nostri, conformu protocolului matriculariu si provideute cu sigilulu parochiului, se privesce de documente publice si probatöre. (inca prin decretulu aulicu din 10 Maiu 1820).

XXI.

Exclusiv'a competintia a foruriloru bisericii nostre in trebile matrimoniali si divortiali, pe bas'a canoniloru, la toate temporile, si cele mai noue, páná astadi, o au recunoscutu si statulu nostru si o au garantatu prin legi.

Sa cautámu numai dela alu 17 secolu incóce, si aflámu in art. dietali din 1626 si 1647 (aprobatae din C. I. 8. art. 2.) dreptulu bisericii recunoscutu, de a severá cununii si divortii dupa usulu ei; art. dietalu din an. 1640 (aprob. C. I. 8. art. 3); artic. novelaru 6. din an. 1744 si 60 din an. 1781; legile din 1848, patentuá din 4 Iuliu 1850 §. 11 constitutiunea org. din 31/12 1851 bulet. imper. nr. 3.; legile din 1868, in deosebi artalu 9. din an. 868, si art. dietalu 54 din an. 1868 introdusu in an. 1869 in §. 22, care dice: ca in competint'a judecatorieloru esistente bisericesci cadu procesele matrimoniali curate si mixte, in sa numai intr'atát'a, incátu se atinge de validitatea seu nevaliditatea matrimoniu, de divortiu si de separatiune de patu si mesa. Totócele cale-cestiuni ce curgu din relatiunile casatoriei, despre cari au judecatu biseric'a, indeosebi, actiuni privitöre la legalitatea seu ilegalitatea nascerei, mai departe la alimentatiunea copiiloru partiloru litigante si la pretensiuni de avere ce se

derivéza din despartienii, se tienu de competint'a judecatorieloru civili *).

Dr. Ioanu Borci'a,
fiscu si defens. leg. la consist.
archidiececuanu.

Varietati.

(†) *Barbara Pamfilie*, in numele seu si alu fiiloru sei: *Basiliu, Demetriu* si *An'a Candidu*, a nepoteloru: *Rachila, Raveca* maritata *Groze*, si *Sabin'a*, precum si in numele numerosiloru consangeni si amici, anuncia cumca prea iubitul fu, frate, respective unchiu, consanguenu si amicu **Ioanu Pamfilie**, canonicu metropolitaniu, dupa unu morbu abia de patru dile in 17-a l. c. in etate de 50 ani, preveditu fiindu cu santele sacramente a incetatu de a mai fi intre cei vii.

Remasitiile-i pamentesci se voru astruca in 19 l. c. la 2 ore dupa amedi in cimiteriulu bisericii gr. cat. opidane. *Fia-i tieran'a usiora si memori'a binecventata.*

Blasiu, in 18 Martiu 1877 st. n.

*** *Alegerile la Universitate.* Din 20 deputati alesi pentru universitate pentru sesiunea carea s'a inceputu luni in 7/19 Martiu a. c. numai doi suntu Romani si adeca din cetatea Sebesiu Dr. *Stefan Pacurariu*. Resultatulu acest'a in defavoarea romaniloru din fostulu fundu regiu ni se pare ca avemu sa-lu ascriemu impregiurarei ca alegatorii romani n'au fostu destulu de orientati in modulu celu nou de alegere. La tota intemplantia inse este si vin'a inteligintiei din respective cercuri, de ore-ce ea trebuia sa ingrigesca cá alegatorii se scia sa-si arete candidatii la tempu.

*** (*O recompensatiune pentru juramentu falsu.*) Intr'unu procesu civilu decideru unei cause s'a conditiunatu de depunerea juramentulu de cátra partea incta. Inct'a inse neliniscita prin sioptele neadormite ale conscientiei sele nu se pote decide a pune unu juramentu nedreptu, ier' de alta parte nu aru vrea nici sa pierda caus'a fatia cu acuatoriulu care se afla intr'o stare mai inferiora. Diu'a pentru depunerea juramentulu se apropiu, ce e de facutu? Sa aduna unu consiliu familiaru si acest'a stabilesce, cá inct'a sa depuna juramentulu, fia si pre nedreptu, si cá recompensatiune pentru acestu pecatu (la urmárele criminali nici ca s'au mai cugetatu) se voru platí pascile la unu unu preotu dintr'o comuna invecinata si asiá inct'a iera se va puté impacá cu Ddieu pre o cale mai usiora si mai eftina. In chipulu acest'a lucrulu aru fi limpeditu si inct'a pre deplinu rehabilitatu. Nu putemu sci ce se va mai operá páná la diu'a de infatisiare in constiint'a partidei culpabile, dara acestu modu de a judeca asupra juramentulu e la tota intemplantia unu semnu de decadentia a valórei juramentulu in paturile de josu ale societátiei.

*** *O catarétia romana.* Reproducemu cu mándria descrierea succesoru cástigate de o compatriota, d-sior'a *Elen'a Teodorini*, fiic'a regretatulu artistu dramaticu *T. Teodorini*, pe scenele Italiei, unde s'a dusu spre a-si completá studiele de musica. Imprumutámu traducerea „Curierulu de Iasi.”

II. *Trovatore* dice:

In *Barbierulu de Sevil'a* se presinta d-r'a *Teodorini*, o eleva a conservatorulu din *Milanu*. Vocea sea

*) Mi reservezu inca a tractá in acést'a materia, seu in „Tel. Rom.” seu in altu modu, anume, despre acelea norme, cari potu sa fie practice in tempulu si dupa impregiuraru de fatia, si cari remanu reserivate numai istoriei bis, precum si despre ratiunea cea esemplara, cu carea au procesu biseric'a nostra in aceste materii.

Aut.

este simpatica, fresca, agila, si metoda sea de a cantá e perfecta. Este o catarétia destinata a face o cariera frumoasa. Publiculu ii recunoscú toate frumocele sele daruri prin lungi si repetite aplause. In *Maria de Rohan* distins'a *Teodorini* sciu sa se face forte multu aplaudata.

Revist'a subalpina spune: Si acum sa-mi permita d. *Viganotti* se profitu de putenimulu spatiu ce-mi remáne spre a me întorce cátra d-r'a *Elen'a Teodorini*, nou'a si placuta cunoscintia a publiculu nostru.

Deca *Viganotti* este o gloria a artei, d-r'a *Teodorini* este o sperantia. Acést'a frumoasa tenera, care face primulu pasu in arena, ese din conservatorulu *Milanu*, acést'a pepiniera unde se cultiva cu iubire nóuele plante destinate a umple marele golu, pe care tempulu lu face cu neindurat'a sea cosa.

D-r'a *Teodorini* datoresce multu studiulu si vocea sea nu numai simpatica, melodiósa si limpede, dar' are inca unu accentu, o agilitate cari o facu a fi si mai multu apreciata.

Metoda sea de a cantá este escelenta si music'a rosiniana in particularu este aceea pe care acést'a gingasia catarética o esecuta cu mai multa precisiune si anima, ceea ce formeza principalele calitati ale artistiloru din asiá numita scola vechia.

Astadi voiu numai sa constatu ca pe orisonulu artei lucescu cu o viua lumina d. *Viganotti*, si in *Gradin'a Euterpei* apare prin d-r'a *Teodorini* o flóra noua plina de freschetia si de profumu.

In fine, Amiculu artistiloru scrie: d-r'a *Teodorini*, de-si incepetöre, fu incarcata de laude in rolulu lui *Gondi*, pe care lu esecuta cu multa gratia si precisiune. Totu atatu de escelenta si in baletu, acestea promitu teneri artiste o cariera frumoasa. Acum se prepara *Barbierulu* cu d-r'a *Teodorini*, d-nii *Giovanetti*, *Cosbelli*, *Lorenzini* si *Cortesi*.

Burs'a de Vien'a.

Din 9/21 Martiu 1877.

Argintu	107 60
Galbinu	5 73
Napoleonu d'auru (poli)	9 71
Valut'a noua imperiale germana...	59 85

Nr. 51.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunii de capelanu in parochiia de a III-lea clasa din *Batizu* cu incuviintiarea prea venerabilulu consistoriu archidiececuanu din 17 Decembre 1876 Nr. 3615 B. se escrie concursu páná la 3 Aprile a. c. st. n. in carea di se va tiené si alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu: jumetate din venitele acestei parochiia de 300 fl. v. a. adeca 150 fl. v. a.

Doritórii de a ocupá acést'a statiune voru avé a-si adresá concursule instruite dupa prescrie sinodulu archidiececuanu din 1873 la subscriptulu páná la terminulu indicatu.

Dev'a, 3 Martiu 1877.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Papiu m/p.
protopresbiteru.

2-3

Citatiune edictala.

Tom'a *Denesiu* de religiunea gr. or. din *Porcesci*, care si-a parasitu cu necredintia de trei ani pre soci'a sea *Ann'a Lupescu* de relig. gr. or. din *Boiti'a*, se citeza prin acést'a a se infatisiala subsemnatulu oficiu protopresbiteral, cáci la din contra, dupa trecerea de unu anu si o di, se va decide procesulu incaminatu de numit'a muieru si in absentia lui.

Sibiuiu, 1 Martiu 1877.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or. tract. II. alu Sibiului.

Ioanu Popescu,
protop.

2-3